

Гонгало Регіна Францівна
к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЗНАЧЕННЯ ПЕРЕГЛЯДУ РІШЕНЬ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ ОБСТАВИНАМИ

Нововиявлені обставини – це юридичні факти, які мають істотне для справи значення та об'єктивно існували на момент розгляду справи, але не були і не могли бути відомі ні заявникові, ні суду, який розглядав справу.

Слід звернути увагу, що для визнання певної обставини нововиявленою необхідно, щоб відповідний юридичний факт, що має істотне значення для вирішення справи, вже існував на момент її розгляду. У випадку ж, коли певні обставини виникли чи змінилися вже після винесення відповідним судом рішення, вони не можуть бути визнані нововиявленими – такі обставини є новими й можуть бути підставою не для перегляду рішення чи ухвали суду у зв'язку з нововиявленими обставинами, а для пред'явлення нового позову. Також необхідно враховувати, що нововиявленими можуть бути лише ті обставини, що не були й не могли бути відомими під час розгляду справи як стороні, що заявила про це згодом, так і усім іншим особам, що беруть участь у справі, та судові – інакше підстави для перегляду рішення за нововиявленими обставинами не існує.

Перегляд судових рішень, ухвал та судового наказу, що набрали законної сили, у зв'язку з нововиявленими обставинами є важливим процесуальним засобом, який забезпечує їх законність та обґрунтованість, захист прав та охоронюваних законом інтересів громадян, юридичних осіб і держави, а, отже, й виконання завдань і досягнення мети цивільного судочинства в Україні.

Рішення, постанова або ухвала суду, якими закінчено розгляд справи, що набрали законної сили, можуть бути переглянуті за нововиявленими обставинами.

Для підстав перегляду судових рішень, ухвал та судового наказу, що набрали законної сили, у зв'язку з нововиявленими обставинами характерні наступні спільні риси:

1) це повинні бути обставини, котрі не були відомі заявникові, а тому і суду;

2) це повинні бути важливі для справи обставини, тобто такі обставини, при яких, якщо б вони були відомі суду при розгляді справи, суд ухвалив би принципово інше рішення.

При перегляді судового рішення за нововиявленими обставинами суд не може виходити за межі тих вимог, які були предметом розгляду при ухваленні судового рішення, яке переглядається, розглядати інші вимоги або інші підстави позову.

Заява про перегляд судового рішення суду першої інстанції подається з підстав:

1) визначених частиною другою, пунктом 1 статті 423 ЦПК України, подається до суду, який ухвалив судове рішення, учасниками справи протягом тридцяти днів з дня, коли особа дізналася або могла дізнатися про існування обставин, що стали підставою для перегляду судового рішення;

2) визначених пунктом 2 частини другої статті 423 ЦПК України, - учасниками справи протягом тридцяти днів з дня, коли вирок (ухвала) у кримінальному провадженні набрав законної сили;

3) визначених пунктом 3 частини другої статті 423 ЦПК України, - учасниками справи протягом тридцяти днів з дня набрання законної сили судовим рішенням, яким скасовано судове рішення, що стало підставою для ухвалення судового рішення, яке підлягає перегляду.

Заява про перегляд судових рішень судів апеляційної і касаційної інстанцій з підстав, зазначених у частині першій статті 423 ЦПК України, якими змінено або скасовано судове рішення, подається до суду тієї інстанції, яким змінено або ухвалено нове судове рішення.

Заява про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, що надійшла до суду, передається судді або колегії суддів, які визначаються у порядку, встановленому статтею 33 ЦПК України.

Протягом п'яти днів після надходження заяви до суду суддя (суддя-доповідач) перевіряє її відповідність вимогам статті 426 ЦПК України і вирішує питання про відкриття провадження за нововиявленими обставинами.

Відкривши провадження за нововиявленими обставинами, суддя (суддя-доповідач) надсилає учасникам справи копії заяви про перегляд і призначає дату, час та місце судового засідання, про що повідомляє учасників справи.

Якщо в заяві міститься клопотання особи про витребування копії рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, суддя (суддя-доповідач) невідкладно після відкриття провадження у справі постановляє ухвалу про витребування такої копії рішення разом з її автентичним перекладом від органу, відповідального за координацію виконання рішень міжнародної судової установи.

Особа, яка подала заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, може відмовитися від такої заяви до початку розгляду справи у судовому засіданні. У разі прийняття відмови від заяви суд закриває провадження за нововиявленими обставинами, про що постановляє ухвалу.

У разі прийняття відмови від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами інші учасники справи можуть вимагати компенсації особою, яка її подала, судових витрат, понесених ними під час перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами.

Особа, яка відмовилася від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, не може повторно звертатися до суду із такою самою заявою на тих самих підставах.

Заява про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами розглядається судом у судовому засіданні протягом тридцяти днів з дня відкриття провадження за нововиявленими обставинами.

Справа розглядається судом за правилами, встановленими ЦПК України для провадження, у суді тієї інстанції, яка здійснює перегляд. У суді першої інстанції справа розглядається у порядку спрощеного позовного провадження з повідомленням учасників справи.

За результатами перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами Верховний Суд може також скасувати судові рішення (судові рішення) повністю або частково і передати справу на новий розгляд до суду першої чи апеляційної інстанції.

Судове рішення, прийняте за результатами перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами, видається або надсилається учасникам справи у порядку, передбаченому статтею 272 ЦПК України.

З набранням законної сили новим судовим рішенням втрачають законну силу судові рішення інших судів у цій справі.

Судове рішення, ухвалене за результатами перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами, може бути переглянute на загальних підставах.

Дрішлюк Андрій Ігорович

к.ю.н., доцент, заступник голови апеляційного суду Одеської області

ДЕЯКІ НОВЕЛИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ: НА ШЛЯХУ ВПРОВАДЖЕННЯ

15 грудня 2017 року та 18 січня 2018 року набули чинності зміни внесені до Цивільного процесуального кодексу України, якими були доповнені та зміненні положення Цивільного процесуального кодексу України, а також введено ряд новел, запровадженням яких, будемо сподіватись, суттєво змінить процес розгляду цивільних справ в судах загальної юрисдикції. Зупинимось на окремих з них.

Способи захисту, які застосовуються судом. Частина 2 ст. 5 ЦПК України встановлює, що у випадку, якщо закон або договір не визначають ефективного способу захисту порушеного, невизнаного або оспореного права, свободи чи інтересу особи, яка звернулася до суду, суд відповідно до викладеної в позові вимоги такої особи може визначити у своєму рішенні такий спосіб захисту, який не суперечить закону. На нашу думку таким чином, законодавець відповів на багаторічну практику відмов судами в задоволенні позовів за мотивами невірно обраного позивачем способу захисту. В таких випадках суди